

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Sanna Marinin hallituksen keskeisenä hallitusohjelman tavoitteena on työllisyyden vahvistaminen ja työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin. Hallitus tekee hallituskauden aikana taloutta vahvistavia työllisyystoimia, joiden tavoitteena on 80 000 lisätyöllistä. Tavoitteeseen liittyy hallituksen päätös myös jatkaa valmisteluja TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Hallitus linjasi, että siirron yhteydessä luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Hallituksen esityksen tavoite, työllisyyden edistäminen, on mielestämme kannatettava ja myös välttämätön. Tavoitteiden osalta olisi kuitenkin perusteltua huomioida erityisesti kaikkein vaikeammin työllistyvät henkilöt. Heidän työllistymistään edistävien moninaisten palvelujen tulee perustua toimijoiden palveluekosysteemiin.

Sininauhaliitto vaatii, että esityksen tavoitteet tulee asettaa sellaisiksi, että ne mahdollistavat selkeiden asiakaslähtöisten palvelukokonaisuuksien rakentamisen ja turvaavat vaikeimmin työllistyvien tarvitseman henkilökohtaisen tuen ja yksilölliset ja tarvelähtöiset palvelut.

Sininauhaliitto ja sen jäsenyhteisöt työskentelevät erityisryhmien ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten kanssa. Kohderyhmään kuuluu esimerkiksi ihmisiä, joilla on tai on ollut päihde- ja mielenterveysongelmia, asunnottomuutta ja rikostaustaa. Kohderyhmän työllistyminen on erityisen vaikeaa, erityisesti silloin, jos tuen- ja ohjauksen tarpeeseen ei kiinnitetä riittävää huomiota riittävän varhaisessa vaiheessa eikä tarjolla ole oikein kohdennettuja tukitoimia palveluprosessin ja työnhaun eri vaiheissa. Näiden henkilöiden työllistymisen ehdoton edellytys on,

että resursseja kohdennetaan aina siten, että ne mahdollistavat näille ihmisille myös henkilökohtaisen ja pidemmän palvelusuhteen.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 Keskeiset ehdotukset:

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, jossa säädettäisiin kunnan järjestämistä julkisista työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Esityksen mukaan järjestämisvastuu voisi olla vain 20 000 henkilön työvoimapohjan täyttävillä kunnilla. Mikäli kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen tulisi muodostaa palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa.

Sininauhaliitto huomauttaa, että uudistuksen keskeisenä tavoitteena piti olla järjestämisvastuun siirtäminen kunnille. Hallituksen esityksen mukaan näin ei kuitenkaan olisi tapahtumassa, vaan järjestämisvastuu olisi siirtymässä kuntaa isommille yhteistoiminta-alueille. Lisäksi huomautamme, ettei esityksestä selviä, mihin tarkalleen ottaen perustuu esitetty 20 000 työllisen raja. Näyttää siltä, että käytännössä 20 000 henkilön työvoimapohja ei useinkaan olisi riittävä, vaan alueen tulisi olla yhtenäisen työssäkäyntialuevaatimuksen vuoksi vielä huomattavasti suurempi.

Tavoitteiden toteutumisen kannalta keskeistä on myös esityksen ns. kannustava rahoitusmalli, joka ei Sininauhaliiton jäsenjärjestöjen asiakkaiden näkökulmasta todellakaan ole kannustava, vaan päinvastoin toteutuessaan syrjäyttävä. Esitetty rahoitusmalli ei kannusta kuntia tukemaan jo pidempään työttömänä olleita takaisin työmarkkinoille. Hyvää mallissa on kuitenkin se, että rahoitusmalli kannustaa pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisyyn.

Näin ollen Sininauhaliitto esittää todella vakavan huolensa heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden palveluiden ja työllistymisen vaarantumisesta. Heidän palveluihinsa on kohdistumassa samanaikaisesti useita merkittäviä heikennyksiä.

Hallituksen esityksessä Sininauhaliiton huomio kohdentuu erityisesti seuraaviin asioihin:

- a) kuinka palvelut turvataan lähipalveluina
- b) kuinka jatkossa toteutetaan vaikeimmin työllistyvien työllistymistä tukevat ja edistävät palvelut
- c) kuinka turvataan kuntien kannusteet järjestää palveluja myös heikoimmassa työmarkkina-asemassa oleville henkilöille.

Esityksen mukaan kunnat tulisivat jatkossa maksamaan kaikista työttömyysturvaetuuksista jo 101 päivän kohdalta määritellyn prosenttiosuuden työttömyysturvasta, sen kasvaessa asteittain aina 50 prosenttiin asti. Tämä koskisi työmarkkinatuen lisäksi niin ansioturvaa kuin peruspäivärahaa. Ainoastaan työllistyminen tai asiakkaan muun etuuden saaminen kuten esim. sairauspäiväraha, kuntoutustuki tms. poistaa tämän kunnan maksuveloitteen, eli aktivointitoimet eivät olisi maksun poiston peruste.

Esitetty rahoitusmalli tulee syrjäyttämään jo entisestään heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt. Esitys jättää epätietoisuuden siitä, millaisia aktivointipalveluita ja kuinka paljon kunnat tulevat hankkimaan tai tuottamaan kaikkein vaikeimmin työllistyville asiakkaille, heille, joiden työllistymisestä ei ole varmuutta edes moninaisen tuen keinoin.

Edelleen Sininauhaliitto pitää varsin perusteltuna vaatia palveluiden turvaamista lähipalveluina, joita tulee olla saatavilla myös henkilökohtaiseen asiaointiin perustuvina, asiakkaan mukaan rakentuvina palvelupolkuina: tämä siksi, että työnhakijoiden mahdollisuudet ja valmiudet asioida erilaisissa palveluissa ovat hyvin erilaisia etenkin kun kyse on sähköisistä palveluista. Tämä on Sininauhaliiton jäsenjärjestöjen kohderyhmässä erityisen hankalaa. On otettava vakavasti se, että osa työnhakijoista ei pysty käyttämään sähköisiä palveluita säännöllisesti tai ollenkaan. Tähän vaikuttavat muun muassa laitteiden, yhteyksien ja digitaitojen puute, erilaiset työ- ja koulutushistoriat, oppimistaidot sekä erityiset oppimisen vaikeudet, luku- ja kielitaidon vaikeudet sekä erilaiset vammat, jotka vaikeuttavat digitaalisen asioinnin onnistumista.

”Keskeisimmät tunnistetut etäpalvelujen käytön esteet liittyvät digitaitoihin ja ongelmiin digituen saatavuudessa, etävuorovaikutuksen haasteisiin, etäpalvelujen selkokielisyyden puutteeseen sekä etäpalvelujen turvallisuuteen liittyviin kysymyksiin”, todetaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen, Helsingin yliopiston ja Aalto-yliopiston tutkimuksessa (30.6.2021), jossa selvitettiin haavoittuvassa asemassa olevien kokemuksia etäpalveluista.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

Uudistuksen tavoitteiden tulee olla mahdollistavia ja niiden tulee tukea kuntia tarjoamaan ja hankkimaan monipuolisesti työkykyä ja työllistymistä edistäviä palveluita, huomioiden kaikkein vaikeimmin työllistyvien erityiset tarpeet. Kuntien tukeminen tässä tehtävässä tulee näkyä selkeästi myös ns. sakkomaksujen määräytymisperusteissa sekä hyvinvointialueen ja kunnan välisen yhteistoiminnan järjestämisen kokonaisuudessa.

Sininauhaliitto pitää tärkeänä, että vaikuttavuusarvioinnissa ensisijaisesti tarkastellaan työnhakijoihin, toimintamalliin ja toimintaympäristöön liittyviä riskejä, niiden tulee olla uudistuksen arvioinnin keskeisiä asioita. Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun eli TYP-toiminnan osalta arvioinnin tulisi painottua tarjottaviin palveluihin ja siihen, vastaavatko ne asiakkaiden tarpeisiin ja tuottavatko ne odotettuja muutoksia asiakkaiden tilanteisiin.

Sininauhaliiton mielestä esitys ei kiinnitä riittävästi huomiota vastuukysymyksiin. Vastuu palvelujen tuottamisesta on järjestämisvastuullisilla ja työllisyyspalveluja tuottavilla toimijoilla. Valtion vastuulla on puolestaan ohjaus ja valvonta. Esityksestä ei kuitenkaan selkeästi käy ilmi, kenelle viimekädessä kuuluu vastuu epäkohtien ja ongelmien ilmetessä. Sininauhaliitto katsoo, että tällä voi olla hyvin merkittävä vaikutus asiakkaiden oikeuksien toteutumiseen.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

Ei lausuttavaa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

Lain 10 luvun 8 §:n 3 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin myös 100 prosentin palkkatuen myöntämiseen liittyvästä kauppavaikutuksen arvioinnin perusteista. Toiminnalla ei

katsottaisi olevan vaikutusta EU:n jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, jos 1) myytyjen tavaroiden ja palveluiden arvo on alle 100 000 euroa vuodessa, 2) tavaroita ja palveluita ei ole mahdollista tilata verkosta tai käyttää verkossa, pois lukien tilanteet, joissa markkinointia tapahtuu verkossa, mutta tavara tulee noutaa tietyistä paikasta, tai palvelu kuluttaa tietyssä paikassa, ja 3) kaikki tai lähes kaikki asiakkaat ovat Suomessa asuvia henkilöitä tai Suomeen rekisteröityjä organisaatioita.

Kauppavaikutuksen arviointiin ei ole olemassa yleispäteviä kriteereitä, joten ne luotaisiin erikseen 100 prosentin palkkatuen myöntämistä varten. Alle viisi henkilöä vuodessa työllistäviin työnantajiin muutoksella ei olisi useimmissa tilanteissa vaikutusta. Tätä suurempien taloudellista toimintaa harjoittavien työnantajien kohdalla muutos tulisi tarkoittamaan 100 prosentin tuella työllistettyjen määrään merkittävää pudotusta.

Sininauhaliitto on todennut jo aiemmassa lausunnossaan edellä kuvatun ehdotuksen olevan täysin järjetön. Toteutuessaan sen vaikutukset olisivat katastrofaaliset ja ne heijastuisivat monella tavalla niin järjestöjen tukityöllistettyihin kuin järjestöjen toimintaan osallistuviin henkilöihin. Järjestöjen mahdollisuudet työllistää heikossa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä heikkenisivät merkittävästi.

SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukainen valtiontuen määritelmän ohjeita ja selvennyksiä kohdassa todetaan valtiontuen määritelmän osa-alueista etuus seuraavasti: edusta on kyse aina, kun yrityksen taloudellinen tilanne paranee sellaisen valtion toimenpiteen johdosta, jonka ehdot poikkeavat tavanomaisista markkinaehdoista. Sininauhaliiton on edelleen vaikea uskoa, että palkkatuella tai 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuella järjestöjen taloudellinen tilanne paranesi, vaan kyse on kaikkein heikoimmassa työllistymisen asemassa olevien ihmisten lähes ainoasta mahdollisuudesta työhön, jonka tavoitteena on vahvistaa palkatun henkilön ammatillista osaamista ja avoimille työmarkkinoille siirtymisen mahdollisuuksia.

Mikäli valtion tuen järjestöille (100 % palkkatuki ja 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki) tulkitaan vääristävän tai uhkaavan vääristää kilpailua, tarkoittaisi se Sininauhaliiton jäsenjärjestöissä tukityöllistettyjen määrän vähenemistä kolmannekseen nykyisestä. Edelleen korostamme, että esitetyillä muutoksilla olisi arvaamattomat kerrannaisvaikutukset niin järjestöjen tukityöllistettäviin kuin järjestöjen toimintaan ja toimintaan osallistuviin kuntalaisiin.

Näiden henkilöiden mahdollisuuksia työllistyä vaikeuttaa myös se, että jatkossa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea itselleen. Tämä tarkoittaisi sitä, että aiemmin kuntiin palkkatuella työllistetyt henkilöt jäävät laajan työttömyyden kriteerin ulkopuolelle, mikä vaikuttaisi suoraan kuntien valtionosuuteen. Näin ollen aiemmin palkkatuella kuntiin työllistettyjä henkilöitä olisi kuntien jatkossa palkattava normaalin rekrytointiprosessin kautta. Sininauhaliitto ei jaksa uskoa tällaiseen kuntien rekrytointiin yhä heikkenevässä kuntataloustilanteessa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

Ei lausuttavaa

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

Ei lausuttavaa

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

Lain 1 luvussa säädettäisiin kuntien järjestämisvastuulle kuuluvista julkisista työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä.

Esitys edellyttää heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistämisen edistämisen huomioon ottamista julkisia työvoimapalveluja järjestettäessä. Esityksestä ei kuitenkaan käy selville, miten tämä varmistetaan ja mitä seuraamuksia syntyy vai syntyykö, jos palveluissa ei toteudu heikossa työmarkkina-asemassa olevien palvelutarpeiden huomiointi.

Sininauhaliitto pitää ehdottoman tärkeänä, että palveluiden suunnittelu ja toteutus vastaavat sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan eri asiakasryhmien palvelutarpeisiin. Tämän vaateen tulee toteutua myös niitä asiakkaiden kohdalla, joiden työllistyminen vaatii pitkäkestoisesti eri tukitoimia. Esityksessä todetaan, että kunta voi järjestää työllisyyden edistämiseen myös muita kuin laissa tarkoitettuja palveluja, nämä palvelut eivät kuitenkaan kuuluisi kunnan valtionosuustehtävään. Herääkin huoli siitä, kuinka näiden palveluiden turvaaminen jatkossa varmistetaan.

On tärkeää ymmärtää, että hyvinvointialueet eivät voi osallistua ELY-keskuksien kilpailuttamaan työllisyyden hoidon palvelutoimintaan, koska se ei ole lainsäädännössä niille määritelty tehtävä. Sen sijaan hyvinvointialueilla tullaan toteuttamaan työkykyä ja työllistymistä edistäviä sosiaali- ja terveyspalveluita kuten työ- ja päivätoimintaa, työhönvalmennusta, kuntouttavaa työtoimintaa ja sosiaalista kuntoutusta. Eri toimijoiden yhteistyö on välttämätöntä työllisyyden ekosysteemin menestymiselle.

Keskeinen kysymys on, miten jatkossa turvataan eri toimijoiden saumaton yhteistyö ja kumppanuus työelämään tukevissa toiminnoissa siten, että asiakkaat saavat tarvitsemansa tuen ja palvelut saumattomasti, joustavasti yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti.

Sininauhaliitto esittää, että lakiin kirjataan yhteistyötahoihin ja sidosryhmätoimijoihin järjestöt ja säätiöt. On tarkoituksenmukaista hyödyntää laajamittaisesti työllisyydenhoitoon osallistuvien toimijoiden resursseja. Asiakkaan ja koko palveluekosysteemin näkökulmasta on tärkeää, että järjestöt integroidaan työttömien työllistämisen palvelu- ja tukiprosesseihin niiden kiinteänä osana. Näin varmistetaan ihmislähtöinen työvoimapalvelujen ekosysteemi.

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**

- **mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**
- **työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)**
- **palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys**

Lain 2 luvussa säädettäisiin muun muassa kunnan järjestämisvastuulle kuuluvien työvoimapalveluiden järjestämisestä.

Sininauhaliitto vastustaa liian suurien järjestämisalueiden syntymistä (ks. kohta 4.1). Asiakkaiden edun mukaista on turvata palvelut lähipalveluina, helposti saavutettavina ja henkilökohtainen asiointi mahdollistaen. Kunnan keskeinen tehtävä on elinvoimaisuuden kehittäminen, ja työllisyyden hoito on osa elinvoimaa.

Sininauhaliitto kantaa edelleen huolta esitetystä rahoitusmallista, joka arvioiden mukaan näyttäisi olevan riittämätön eikä mahdollistaisi kuntien varautumista suhdannevaihteluihin. Tämä vaarantaa myös edellytykset TE-palveluiden yhdenvertaiselle tarjoamiselle.

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **valtakunnalliset tavoitteet**
- **työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät**
- **alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut**

Luvussa 3 säädettäisiin työllisyyden edistämisen valtakunnallisten tavoitteiden laatimisesta ja seurannasta, työllisyyden edistämisen valtakunnallisesta neuvottelukunnasta, sen tehtävistä ja kokoonpanosta sekä alueellisista työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskusteluista.

Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävänä olisi valmistella hallituskauden alkaessa valtioneuvostolle esitys työllisyyden edistämisen valtakunnallisista tavoitteista, jotka perustuisivat hallitusohjelman työllisyyttä ja sen edistämistä koskeviin kirjauksiin.

Sininauhaliitto pitää tärkeänä, että valtakunnallisia tavoitteita asetettaessa kuullaan aidosti myös alueita ja huomioidaan alueiden erilaiset tilanteet ja mahdollisuudet työllisyyden edistämiseen. Lisäksi on turvattava alueiden mahdollisuus keskittyä alueellisten työllisyysaasteiden ratkaisemiseen. Esityksen mukaan on mahdollista tarkistaa valtakunnallisia tavoitteita työmarkkinatilanteen muuttuessa, mikä on kannatettavaa. Esityksestä ei kuitenkaan käy selville,

mitä tapahtuu, jos jollain alueella tulee työmarkkinatilanteeseen ennakoimattomia muutoksia esimerkiksi alueen merkittävän työllistäjän lopettaessa toimintansa.

Hallituksen esityksen mukaan tavoitteiden valmisteluun osallistaminen toteutuisi työllisyyden edistämisen valtakunnallisen neuvottelukunnan kautta. Hieman epäselväksi jää neuvottelukunnan muut mahdolliset tehtävät, samoin se kuinka neuvottelukunnassa oikein huomioidaan eri kuntien ja muiden työllisyyden edistämiseen osallistuvien tahojen näkemykset. Paikalliset tavoitteet, lähtökohdat ja mahdolliset muutokset tulee aina huomioida valtakunnallisten tavoitteiden seurannassa.

Sininauhaliitto vaatii, että työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukuntaan ja samoin monialaisen tuen neuvottelukuntaan nimetään myös järjestöjen edustus. Näin varmistetaan järjestöjen asiakkaiden moninaisten tarpeiden riittävä huomioiminen ja oikeuksien toteutuminen sekä järjestöjen rooli osana työllisyyden hoidon ekosysteemiä.

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

Sininauhaliitto esittää huolensa jäsenyhteisöjen asiakkaista, jotka kertovat pelkäävänsä, kuinka vastaavat kaikkiin työnhakija-asiakkaalle asetettuihin vaateisiin. Myös työkokeilussa, palkkatukityössä tai työttömyysetuudella opiskelevien tulee hallita monimutkainen prosessi ja siihen asetetut aikarajat muun muassa työnhaun käynnistymisen osalta. Epäselvä tai vaikeasti hahmottuva järjestelmä ei saa johtaa tilanteeseen, jossa järjestelmää ymmärtämätön asiakas kärsii esimerkiksi taloudellisen menetyksen tai muun sanktion, joka vaikuttaa hänen ja perheensä kokonaistilanteeseen heikentävästi ja/tai muiden etuuksien tarpeeseen.

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

Sininauhaliitto on jo aiemmassa lausunnossaan hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta ottanut voimakkaasti kantaa palkkatukeen ja muihin tämän esityksen luvun 10 (1–18 §) säädettävistä työnantajalle myönnettävistä tuista. Edellä mainittu lausunto on luettavissa lausuntopalvelussa (Sininauhaliitto - lausuntopalvelu.fi).

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

Ei lausuttavaa

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymiskelijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?**
- **kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)**
- **kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus**

Työvoimapalveluiden järjestäminen säädettäisiin kunnan valtionosuustehtäväksi ja kunnan vastuulle kuuluvista tehtävistä säädettäisiin työvoimapalveluiden järjestämisestä annettavassa laissa. Kyseessä on siis kuntien uusi valtionosuustehtävä. Työllistämismääräytysten perusteella työllistetyin palkkakustannuksista valtionosuus olisi 50 prosenttia.

Momentin 12 kohdassa säädetään kunnan työmarkkinatuen rahoitusosuudesta aiheutuvista kustannuksista. Esityksen mukaan kunnat tulisivat jatkossa maksamaan kaikista työttömyysturvaetuksista jo 101 päivän kohdalta määritellyn prosenttiosuuden työttömyysturvasta, sen kasvaessa asteittain aina 50 prosenttiin asti. Tämä koskisi työmarkkinatuen lisäksi niin ansioturvaa kuin peruspäivärahaa. Ainoastaan työllistyminen tai asiakkaan muun etuuden

saaminen kuten sairauspäiväraha, kuntoutustuki tms. poistaa tämän kunnan maksuveloitteen eli aktivointitoimet eivät olisi maksun poiston peruste.

Esitetty rahoitusmalli tulee syrjäyttämään jo entisestään heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt, koska se ei kannusta kuntia tukemaan jo pidempään työttömänä olleita takaisin työmarkkinoille.

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

Ei lausuttavaa

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

Ei lausuttavaa

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki palkkaturvalain muuttamisesta;

Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki työsopimuslain muuttamisesta;

Laki merityösopimuslain muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;

Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumituesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki tuloverolain muuttamisesta;

Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

Ei lausuttavaa

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Työllistymistä edistävällä monialaisella yhteispalvelulla tarkoitetaan yhteistoimintamallia, jossa yhdessä arvioidaan palvelutarpeet ja työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiset palvelukokonaisuudet.

Asiakkaan kokonaistilanteen arvioimiseksi ja tarvelähtöisten palveluiden turvaamiseksi on huolehdittava siitä, että hyvinvointialueen ja kunnan työllisyydenhoidon yhdyspinnalle luodaan sellaiset rakenteet, jotka mahdollistavat tiiviin yhteistyön ja siten asiakkaiden saumattomien palveluiden toteutumisen. Tämä on erityisen tärkeää työhön kuntoutumisen vaiheessa olevilla TYP-asiakkailta. Näin ollen on tärkeää, että kuntien rooli monialaisen yhteispalvelun verkostoyhteistyössä varmennetaan.

Sininauhaliitto kannattaa esityksen 3 §:n mukaisesti, että palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen eikä asiakkaalla ole enää aikarajaa TYP-palveluun pääsyssä. Näin mahdollistetaan mahdollisimman varhainen tuen ja palveluiden piiriin pääsy.

Sininauhaliitto ilmaisee kuitenkin huolensa muiden työllistymistä edistävien palveluiden toteutumisesta. Palvelukokonaisuuden tarkastelussa on tärkeää, että kunnat voivat myös jatkossa hankkia erikseen työllistymistä edistäviä palveluita. Niillä tulee luonnollisesti olla tähän myös kannusteet, muutoin uhkakuvana on ongelmia asiakkaiden palveluiden saannissa ja palveluihin ohjautumisessa.

Nuorten monialaisia palveluja käsitellään lakiesityksen 16 ja 17 §:issä. Sininauhaliitto toteaa esityksessä jäävän kuitenkin varsin epäselväksi se, mihin nuorten monialaiset palvelut keskitetään. Ohjaamot toimivat eri puolilla Suomea ja tarjoavat tietoa ja tarpeiden mukaista ohjausta nuorille. Ohjaamoista he saavat apua työhön, koulutukseen ja arkeen liittyvissä asioissa. On tärkeää tunnistaa ja huomioida, että nuorten palvelutarpeet ovat kasvaneet muun muassa koronapandemian seurauksena ja kaikille nuorille Ohjaamoiden tarjoamat palvelut eivät yksin ole olleet riittäviä, vaan nuoria on ohjautunut TYP-palveluiden asiakkaiksi aiempaa enemmän. Sininauhaliitto pitää tärkeänä, että nuorten palvelut järjestetään sellaisiksi, että niihin ohjautuminen on nuorille mutkatonta ja he saa tarvitsemansa palvelut helposti yhden oven kautta ja nuoren kokonaistilanne huomioiden.

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

Sininauhaliiton näkemys on, että esitys toteutuessaan tulee entisestään heikentämään vaikeasti työllistyvien henkilöiden työllistymistä. Esityksessä asiakkaan asemaa ja työllistymistä heikentäviä elementtejä ovat muun muassa ns. kannustava rahoitusmalli, työllisyyspalveluiden toteutuminen yhteistyöalueina ja kuntien päättyvä mahdollisuus työllistää palkkatuella. Esitys ei myöskään huomioi riittävästi alueiden erilaisuutta. Monilla alueilla vaikuttaa rakennetyöttömyys ja jatkuva ns. kohtaanto-ongelma. Työpaikat ja työvoima ”valuvat” kasvukeskuksiin. On tärkeää muistaa, ettei kaikilla ole yhtäläisiä mahdollisuuksia muuttaa työn perässä.

Esityksessä työssäkäyntialue on määritelty ulottuvaksi 80 kilometrin etäisyydelle työnhakijan tosiasiallisesta asuinpaikasta. Tällaisten kilometrimäärien asettamista pidämme kohtuuttomina. Ihmisten elämäntilanteet ovat moninaiset ja siksi on oltava tarveharkintaa ja joustoa, ihmisten taloudellinen tilanne, pitkät välimatkat ja joukkoliikenne (mm. sen puute) ohjaavat ihmisten liikkumista.

Laki tulee muotoilla sellaiseksi, että se mahdollistaa laajasti erilaisten työllistymistä edistävien keinojen käytön ja vastaa heikossa työmarkkina-asemassa olevien palvelutarpeiden tunnistamiseen ja palveluihin ohjaamisesta.

Lund Pekka
Sininauhaliitto ry